

Valtiovarainministeriö

MAA- JA METSÄTALOUSHALLITUKSEN LAUSUNTO KOTIKUNTALAIN KOKONAISUUDISTUKSEN ALUSTAVISTA SÄÄNTELYEHDOTUKSISTA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt maa- ja metsätalousministeriöltä kotikuntalain kokonaisuudistuksen alustavista sääntelyehdotuksista. Maa- ja metsätalousministeriö kiittää mahdollisuuksista lausua asiassa ja toteaa seuraavaa:

Monipaikkaisuus

Kotikuntalain kokonaisuudistuksessa on tärkeää ottaa huomioon vahvistunut monipaikkaisuus, jolla tarkoitetaan sitä, että yhden kiinteän asuinpaikan sijaan ihmiset viettävät arkea ja vapaa-aikaa useissa eri paikoissa sekä liikkuen näiden paikkojen välillä. Monipaikkaisuuteen on useita eri syitä, kuten työssäkäynti, opiskelu, vapaa-ajan vietto, avioeron jälkeinen vuoroasuminen tai etäomaisten hoito.

”Monipaikkaisuuden yleistymisestä huolimatta asumisen ja työnteon monipaikkaisuuden vaikutuksia ei vielä huomioida yhteiskunnan päätöksenteossa tai suunnittelussa. Tämä johtuu yksinkertaisesti siitä, että monipaikkaisuuden synnyttämä ”näkyvä väestö” ei näy perinteisissä väestötilastoissa, joihin sitä ei rekisteröidä. Väestökehityksen seuranta pohjautuukin pysyvään asutusta kuvaavaan tilastoituu väkilukuun, joka perustuu vuoden viimeisen päivän tilanteeseen eikä siten huomioi ihmisten liikkuvuutta. Monipaikkaisuuden puuttuvan tietoperustan vuoksi yhteiskunnan suunnittelu ja palvelurakenteet sekä erilaiset järjestelmät eivät ota tarpeeksi hyvin huomioon lisääntyvästä liikkumisesta syntyvää monipaikkaisuutta. Tämä on maaseudun kannalta ongelmallista, koska maaseudun tilastoitu väkiluku on vähentynyt jo pitkään, vaikka kausiväestö on viime vuosikymmeninä kasvanut voimakkaasti erityisesti harvaan asutulla maaseudulla.” ([Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmien aluetalous- ja työllisyysvaikutukset](#), s.30, Adamiak ym. 2016).

Uudistuksessa tulisi erityisesti huomioida vapaa-ajan asumiseen liittyvä monipaikkaisuus. Lisäksi on tärkeää, että kotikuntalain kokonaisuudistus edistää monipaikkaisten ihmisten tilastointia, sillä vaikka monipaikkaisuus on ilmiönä tunnistettu monipaikkaiset ihmiset eivät näy tällä hetkellä tilastoissa.

Metsästäys ja kalastus

Metsästyslain (615/1993) 8 §:n mukaan henkilöllä, jonka kotikuntalain (201/1994) 2 §:ssä tarkoitettu kotikunta on Lapin tai Kainuun maakuntaan kuuluvassa kunnassa tai Kuusamon, Pudasjärven tai Taivalkosken kunnassa, sellaisina kuin ne olivat 31 päivänä joulukuuta 2014, on oikeus metsästää kotikunnassaan valtion omistamilla alueilla.

Kalastuslain (379/2015) 10 §:n mukaan henkilöllä, jonka kotikuntalain (201/1994) 2 §:ssä tarkoitettu kotikunta on Enontekiö, Inari tai Utsjoki, on oikeus saada Metsähallitukselta korvauksetta lupa kalastukseen edellä mainituissa kunnissa sijaitsevilla valtiolle kuuluvilla vesialueilla.

Kotikuntalain säännökset henkilön kotikunnan määräytymisestä ratkaisevat siis sen, kenellä on oikeus metsästää kuntalaisen oikeudella valtion mailla ja kenellä on oikeus saada korvauksetta lupa kalastukseen Ylä-Lapin alueella.

Esityksen mukaan uudessa kotikuntalaisissa luovuttaisiin säännöksistä, joiden mukaan henkilön kotikunta ei muutu, jos hänen asuminensa toisessa kunnassa johtuu enintään vuoden kestävästä työtehtävästä, opiskelusta, sairaudesta tai niihin rinnastettavasta syystä (kotikuntalain 3 § 1 kohta). Jatkossa siis myös alle vuoden mittainen asuminen toisessa kunnassa edellä mainituista syistä edellyttäisi lähtökohtaisesti muuttoilmoituksen tekemistä ja kotikunnan vaihtamista. Henkilö voisi kuitenkin jatkossakin säilyttää lähtökunnan kotikuntanaan kotikunnan määräytymistä koskevien yleisten sääntöjen rajoissa eli jos hänen käyttöönsä jää asunto lähtökuntaan ja hänellä on sinne kiintein yhteys. Toisaalta lyhytaikainenkin asuminen toisessa kunnassa tarkoittaisi kotikunnan vaihtumista, jos lähtökuntaan ei jää henkilön käytettävissä olevaa asuntoa.

Jatkossa siis myös lyhyempiaikainen asuminen vaikuttaisi siten, että henkilö saa metsästää metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetulla alueella sekä kalastaa kalastuslain 10 §:ssä tarkoitetulla alueella korvauksetta. Esitetty muutos todennäköisesti lisää metsästys- ja kalastuspainetta kyseisillä alueilla ja saattaa lietsoa kotikuntasurffailuksi kutsuttua ilmiötä, missä henkilö pyrkii määrittämään kotikuntansa metsästyslain 8 §:ssä tai kalastuslain 10 §:ssä tarkoitetulle alueelle, vaikka henkilön tosiasiallinen asuinpaikka olisi jossain muualla. Tämä on syytä huomioida kotikuntalain kokonaisuudistuksen valmistelussa.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Erityisasiantuntija

Lasse Saarela

Jakelu

valtiovarainministeriö

VN/23399/2021-MMM-25

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: